

PROP DE VOSALTRES

Preparatius per a la Setmana Santa

Estimats diocesans:

Ja s'acosta la Setmana Santa, quan l'Església celebra la Passió, Mort i Resurrecció de Jesús. El calendari en marca els dies en vermell per indicar la importància de l'esdeveniment que commemorem. Des d'un punt de vista litúrgic es considera la setmana central de l'any, amb el Diumenge de Pasqua com l'eix al voltant del qual gira tota la vida cristiana anual. Des d'un punt de vista eclesial hi ha una major assistència a les celebracions. Però des d'un punt de vista social mostra una gran ambivalència en la vivència de la fe: d'una banda, les comunitats cristianes organitzen una infinitat d'activitats als carrers i places dels nostres pobles centrades en Jesucrist, amb totes les persones que l'acompanyaven en els últims dies de la seva vida, i, de l'altra, hi ha una enorme escapada cap als llocs de vacances amb la pretensió de descansar i oblidar les preocupacions de la vida quotidiana. Sembla una paradoxa de la nostra societat.

Avui, encara, la nostra cultura occidental recull una llarga i rica tradició que protagonitzen les confraries i germandats, que participen i actuen en els moments impactants del trajecte dolorós i gloriós de Jesús. Per descomptat, els confreres també s'identifiquen amb la imatge que porten en les processons i activitats corporatives; se senten, a més, orgullosos de pertànyer a una associació de fidels com són les confraries. Això els compromet davant de la resta de la societat, ja que és un testimoni públic de confessió de fe. La diòcesi agraeix aquest servei als ac-

tes de la Setmana Santa i, sobretot, la mostra de fe de tants laics que queda palesa en la seva responsabilitat dins de la comunitat. Hi ha moltes confraries a tot el territori que formen part del que sociològicament i eclesialment s'ha anomenat religiositat popular. Són institucions que ajuden a viure la fe d'una manera determinada sense necessitat de contraposar-la a una religiositat més intel·lectualitzada i, per extensió, més compromesa. No es pot jutjar ni mesurar la fe dels altres; ni tan sols tractar de poc important o menyspreable una forma, si aquesta es fonamenta en la dignitat de la persona i en el seu intent, clar i concret, de trobar-se amb el misteri de Crist.

La religiositat popular, que s'expressa de maneres diverses i diferenciades, té com a font, quan és

genuïna, la fe, i ha de ser, per tant, estimada i afavorida. En les seves manifestacions més autèntiques, no es contraposa a la centralitat de la Sagrada Litúrgia, sinó que, afavorint la fe del poble, que la considera com una expressió religiosa pròpia i natural, predisposa a la celebració dels Sagrats misteris.

Aquesta expressió de fe exigeix uns preparatius especials que comencen en la dimensió interior de qualsevol participant fins a l'organització externa dels diferents actes corporatius. Preval l'actitud del creient que reconeix la presència de Jesucrist a la seva vida demanant-li la conversió i recordant-li els signes que l'acompanyen: l'oració, el dejuni i l'almoïna. També, és clar, dedica un temps a preparar i participar en l'acció litúrgica de la parròquia, a més d'assistir a la manifestació pública als carrers i places.

Aquest és el propòsit del Secretariat de Confraries de la diòcesi que s'ha reunit diverses vegades amb els responsables de les associacions per coordinar i preparar de la millor manera possible la vivència personal i comunitària de la Setmana Santa. Els hem d'agrair l'esforç i l'interès que mostren durant tots aquests dies. Tant els confreres, com els simpatitzants i els assistents queden satisfets per la magnífica organització i l'exquisida cura en la preparació, cosa que interpe-la, exigeix i compromet a tots els altres.

Amb la meva benedicció i afecte.

† **Salvador Giménez Valls**
Bisbe de Lleida

NOTÍCIES

Arrenca la campanya de la renda 2025

El Secretariat per al Sosteniment de l'Església ha presentat la campanya «Xtants 2025» amb la qual anima a marcar la X en la casella de la renda a favor de l'Església a través d'una nova iniciativa, la «Línia 105 Xtants», que representa una línia d'autobús amb el número de la casella de l'Església a la declaració de la renda. Es proposen més de 60 rutes de proximitat per ensenyar l'impac-

te que té marcar la X de l'Església en la vida de milions de persones.

Marcar la casella 105 és una forma senzilla de col·laborar amb el sosteniment de l'Església que no té cap cost per al contribuent. De fet, és de les poques coses que podem decidir sobre els nostres impostos: si la deixem en blanc, és l'Estat el que decideix on destinar aquest 0,7% dels nostres impostos.

CERCA DE VOSOTROS

Preparativos para la Semana Santa

Queridos diocesanos:

Se acerca la Semana Santa en la que la Iglesia celebra la Pasión, Muerte y Resurrección de Jesús. El calendario marca en rojo los días de esta semana indicando la importancia del acontecimiento que celebramos. Desde un punto de vista litúrgico se considera la semana central del año con el Domingo de Pascua como el eje alrededor del cual gira toda la vida cristiana anual. Desde un punto de vista eclesial hay una mayor asistencia a las celebraciones. Desde un punto de vista social manifiesta una gran ambivalencia en la vivencia de la fe. Por una parte las comunidades cristianas organizan un sinnúmero de actividades en las calles y plazas de nuestros pueblos resaltando la persona de Jesucristo con todos aquellos que le acompañaban en los últimos días de su vida y por otra se da una enorme fuga a los lugares de vacaciones con la pretensión de descansar y olvidar las preocupaciones de la vida ordinaria. Parece una paradoja de nuestra sociedad.

Respecto a esto último, nuestra cultura occidental de hoy recoge toda una larga y rica tradición que protagonizan las cofradías y hermandades, que se significan con su respectiva actuación con los momentos impactantes del trayecto doloroso y glorioso de Jesús. Por supuesto los cofrades también se identifican con la imagen que portan en las procesiones y actividades corporativas; se sienten además orgullosos de pertenecer a una asociación pública de fieles como son las cofradías. Eso mismo les compromete en tanto que es una pública confesión de fe frente al resto de la sociedad. La diócesis agradece este servicio a los actos de la Semana Santa y, sobre todo, la muestra de fe de tantos laicos cuya responsabilidad en la comunidad es manifiesta. Existen muchas cofradías en todo el territorio que están dentro de lo que sociológicamente se ha llamado religiosidad popular. Son instituciones que ayudan a vivir la fe de una manera determinada sin necesidad de contraponerla a una religiosidad más intelectualizada y, por extensión, más comprometida. No se puede juzgar ni medir la fe de los semejantes; ni siquiera tratar de poco importante o despreciable una forma, si ésta se fundamenta en la dignidad de la persona y en su intento, claro y concreto, de encontrarse con el misterio de Cristo.

La religiosidad popular, que se expresa de formas diversas y diferenciadas, tiene como fuente, cuando es genuina, la fe y debe ser, por lo tanto, apreciada y favorecida. En sus manifestaciones más auténticas, no se contraponen a la centralidad de la Sagrada Liturgia, sino que, favoreciendo la fe del pueblo, que la considera como propia y natural expresión religiosa, predispone a la celebración de los Sagrados misterios.

Esa expresión de fe exige unos preparativos especiales que empiezan en la dimensión interior de cualquier participante hasta la organización externa de los distintos actos corporativos. Prevalece la actitud del creyente que reconoce la presencia de Jesucristo en su vida pidiendo su conversión y recordando los signos que la acompañan: la oración, el ayuno y la limosna. Por supuesto dedica un tiempo a preparar y participar en la acción litúrgica de la parroquia además de asistir a la manifestación pública en las calles y plazas.

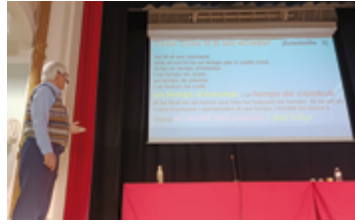
Ese es el propósito del Secretariado de Cofradías de la diócesis que se ha reunido varias veces con los responsables de las asociaciones para coordinar y preparar de la mejor manera posible la vivencia personal y comunitaria de la Semana Santa. Les hemos de agradecer el esfuerzo y el interés que muestran en todo lo que significa la suma de estos días. Tanto los cofrades como los simpatizantes o los meros asistentes quedan satisfechos por la magnífica organización y el exquisito cuidado en la preparación que nos exige y compromete a todos los demás.

Con mi bendición y afecto.

† Salvador Giménez Valls
Obispo de Lleida

Quarta jornada de formació per a la renovació pastoral

Les jornades de formació per a la renovació pastoral que ha posat en marxa el Bisbat de Lleida per a preveres, religiosos/es i laics i laiques, ha arribat a la quarta sessió, amb una reflexió de Mn. Carles Sanmartín sobre la situació de l'Església a la diòcesi de Lleida. El ponent va fer diferents propostes i va animar els assistents a triar entre continuar fent el mateix de sempre o començar a canviar la manera de fer en la societat i ser valents, audaços i creatius

per poder donar un veritable testimoni de fe. Després hi va haver un treball en grups, i es va escoltar el testimoni de Gemma Naranjo, animadora de comunitat a la unitat pastoral parroquial de Santa Maria Magdalena i el Pilar.

D'altra banda, una vintena de persones participants al Curs «Deixat trobar per Ell», que s'està fent a la sala Andrea de la parròquia de Santa Maria Magdalena, van fer un recés espiritual al recinte del col·legi Claver el passat 22 de març.

Exitosa edició de les «Charlas Cuaresmales»

La Federació de Cases i Centres Regionals de Lleida ha organitzat el catorzè cicle de les «Charlas Cuaresmales», que es van desenvolupar entre

el 24 i el 26 de març a les dependències de la Casa d'Aragó. El bisbe Salvador va presidir la primera jornada, en què es va inaugurar l'exposició fotogràfica «Siete espadas, siete Dolores de la Virgen». El doctor en Teologia i vicari pastoral del Bisbat de Barbastro-Montsó, Paco Cabrero, va pronunciar la xerrada «Sentido teológico de la Semana Santa» el dia 25, mentre que la darrera conferència va anar a càrrec del pediatre Joan Vidal Bota el dia 26 sota el títol «Mirada de Jesús a la Setmana Santa». Per primera vegada, el 5 d'abril es va fer un recés espiritual a la parròquia de Sant Jaume.

Lleida acollirà la XX Biennial del Pessebre Català

L'Agrupació de Pessebristes de Lleida va celebrar la seva assemblea general de socis, el passat 22 de març, en què es van aprovar els seus comptes i es va presentar la Memòria d'activitats de l'any 2024 i la programació per a aquest 2025. Entre les novetats d'enguany hi ha la celebració a Lleida de la XX Biennial del Pessebre Català, que reunirà a Lleida per Nadal les creacions dels pessebristes més destacats de tota Catalunya. L'entitat, que ha arribat als 260 socis, també va anunciar que ha ini-

ciat els passos per restaurar les dues façanes de la capella del Peu del Romeu, així com el seu interior.

EL PAPA FRANCESC A LA XARXA

@Pontifex_es: «Que el Jubileu sigui l'ocasió per a perdonar els deutes, especialment aquells que graven sobre els països més pobres. Cadascun de nosaltres està cridat a perdonar les ofenses rebudes, perquè el Fill de Déu ha vingut a curar-nos i perdonar-nos» (25 de desembre).

@Pontifex_es: «Obrin les portes del cor. Cadascun sap com fer-ho. Cadascun sap on la porta està tancada o semitancada. Els desitjo un gran Jubileu 2025» (25 de desembre).

@Pontifex_es: «La Família de Jesús, Maria i Josep és santa. No obstant això, hem vist que ni tan sols els pares de Jesús el van comprendre sempre. No ens sorprenguem si a vegades ens passa en les nostres famílies que no ens entenem. Quan ens ocorre, preguntem-nos: ens hem escoltat?» (29 de desembre).

@Pontifex_es: «L'esperança del món està en la fraternitat! I l'esperança d'un món frater és Crist, el Fill encarnat, enviat pel Pare perquè tots arribem a ser el que som, és a dir, fills del Pare que està en els cels i, per tant, germans entre nosaltres» (31 de desembre).

Gran participació a la trobada del voluntariat de Càritas

La trobada de voluntariat de Càritas Diocesana de Lleida va reunir més de 60 persones en un acte emotiu i reflexiu que es va celebrar a la sala d'actes de l'entitat.

El delegat diocesà, Joan Carles Nicuesa, va agrair el compromís dels voluntaris, seguit d'una xerrada de Ramon Ribas sobre l'esperança en el món actual, destacant documents

clau com la Butlla del Jubileu de l'Esperança.

Posteriorment, durant l'Eucaristia, presidida pel bisbe Salvador, es va recordar els voluntaris difunts. La jornada també va incloure treball en grups per compartir experiències i reforçar vincles, subratllant la importància del compromís amb els més vulnerables i la construcció d'una societat més justa.

Alcarràs inaugura la restauració de l'església

lladar les activitats religioses a altres espais del municipi durant els darrers mesos. Les obres han permès millorar l'estat i l'aspecte de les parets interiors del temple i s'ha trobat una antiga capella que estava tapiada, que s'ha recuperat i restaurat, i de la qual no se'n tenia coneixement fins ara.

D'altra banda, també en el capítol de patrimoni, la Biblioteca Pública de Lleida va acollir el 24 de març la presentació de dos incunables de finals del segle XV atribuïts a l'impressor Enric Botel. Es tracta de dos missals, els dos únics exemplars coneguts de l'*Ordinarius secundum consuetudinem Ecclesie Hylerdensis* que havien desaparegut durant la Guerra Civil i que van ser adquirits pel Ministeri de Cultura el mes de desembre per un import de 50.000 euros. Un dels exemplars havia pertangut a la Biblioteca del Seminari Conciliar de Lleida.

El bisbe Salvador va presidir, el 22 de març, la missa amb què es van inaugurar els treballs de restauració de l'església d'Alcarràs, que havia obligat a tras-

Caminada jove a Butsènit

Uns cinquanta joves van participar, el dissabte 22 de març, en la Caminada de Joves 2025 organitzada per Església Jove de Lleida, el Col·legi Episcopal, l'Epis Esplai i el Bisbat de Lleida, des de l'Acadèmia Mariana fins a l'ermita de Butsènit.

L'experiència, que porta per nom *Walk, share & pray* (camina, comparteix i prega), va camí de convertir-se en una tradició anual de Quaresma, ja que aquesta ja és la tercera edició.

El bisbe Salvador va anar a acomiadar-se dels joves a la seva sortida des de la Casa de l'Església.

REFLEXIONS

Autoconeixement (i III)

Quan toquem fons, què és el que, pròpiament, toquem? És un mode de justificar la fatiga de la recerca o bé és el gran refugi de la ignorància per amagar que no sabem que és el fons d'un mateix. Aquest fons, què és? És el buit, és Algú? A mesura que hom baixa, tot és més fosc, hi ha menys llum, més incertesa, més caos, és més difícil transitar-hi i molt més fàcil caure i fer-se mal.

Això passa amb un mateix, però també amb l'altre. Quan volem conèixer algú, primer de tot, ens ha d'obrir les portes per hostatjar-nos. No podem accedir a una casa si no té portes, ni finestres, ni claraboies. Si l'altre no adopta la forma d'amfitrió, és impossible.

Quan hom entra en la casa de l'altre, comença a veure angles del seu ésser que ignorava, facetes, dimensions, àrees que quedaven lluny de la façana i de la claror del sol. És el que alguns en diuen les profunditats. De vegades, allò que coneixes de l'altre et resulta difícil de digerir, fins i tot desagradable, punyent, però tot això també forma part de l'altre i estimar-lo vol dir acceptar-lo tal com és i no tal com ens imaginàvem que és.

No crec que l'autoconeixement sigui una missió impossible. Crec, més aviat, que és un procés gradual, costerut, però, a la vegada, agraït, perquè quan hom es coneix a si mateix, és més fàcil que s'accepti i, a la vegada, s'estimi.

Trencar els tòpics i els estereotips d'un mateix a martellades no és fàcil, però és necessari. Adonar-se que un no és la mera prolongació dels gens dels seus pares és imprescindible, però també adonar-se que no som el pur reflex de la classe social, ni de la cultura que ens acull, ni tampoc un pur sistema biològic. Som més que tot això, però també tot això. Aquest més se'ns esmuny entre els dits i quan tractem de conceptualitzar-lo, fem, sovint, el ridícul.

Francesc Torralba
Doctor en Teologia

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA I SANTORAL

14. ■ Dilluns Sant (litúrgia de les hores: 2a setmana) [Is 42,1-7 / Sl 26 / Jo 12,1-11]. Sant Tiburci, màrtir; sant Lambert, bisbe; santa Domnina, verge i màrtir.

15. ■ Dimarts Sant [Is 49,1-6 / Sl 70 / Jo 13,21-33.36-38]. Sant Telm (denominació amb què és conegut popularment el beat Pedro González), rel. dominicà de Galícia; sant Crescent, mr.; santes Basilissa i Anastàsia, mrs. a Roma; sant Damià.

16. ■ Dimecres Sant [Is 50,4-9a / Sl 68 / Mt 26,14-25]. Sant Toribi de Liébana, bisbe; santa Engràcia, vg. i companyes mrs. a Saragossa; sant Benet Josep Labre, captaire.

17. □ Dijous Sant [Missa de la Cena del Senyor: Ex 12,1-8.11-14 / Sl 115 / 1Co 11,23-26 / Jo 13,1-15]. Sants Elies, Pau i Isidor, monjos i mrs. a Còrdova; sant Anicet, papa (siríac, 155-166) i mr.; sant Robert, abat; beat Baptista Spagnoli, rel. carmelità.

18. ■ Divendres Sant [Celebració de la Passió del Senyor: Is 52,13-53,12 / Sl 30 / He 4,14-16;5,7-9 / Jo 18,1-19,42]. Sant Eleuteri, bisbe, i la seva mare Antia, mrs.; sant Andreu Hibernon, rel. franciscà, d'Alcantarilla; beata Maria de l'Encarnació, rel. carmelitana.

19. ■ Dissabte Sant Sant Lleó IX, papa (alsacià, 1049-1054); sant Vicenç de Cotlliure, màrtir; beats Isnardo de Chiampo, prevere, i Sibilliana Biscossi, verge.

20. □ Diumenge vinent, Pasqua de Resurrecció del Senyor (litúrgia de les hores: pròpia) [Vetlla: després dels textos de la Llei i dels Profetes, Rm 6,3-11 / Sl 117 / Lc 24,1-12. Missa del dia: Fets 10,34a.37-43 / Sl 117 / Col 3,1-4 (o bé: 1Co 5,6b-8) / Jo 20,1-9 (o bé: Lc 24,1-2); o bé a la Missa vespertina: Lc 24,13-35]. Sant Sulpic, màrtir; santa Agnès de Montepulciano, verge dominicana; santa Oda, verge.

Diumenge de Rams (C)

COMENTARI

«Jesús es feu obedient fins a acceptar la mort i una mort de creu»

Jesús en la passió és un gran model per a tots nosaltres. En ella manifesta la seva confiança en el Pare i l'amor a tots els homes. A punt de morir ensenya als apòstols a servir: *Jo em comporto entre vosaltres com el qui serveix*. Jesús és misericordiós en primer lloc amb Judes: *Judes, amb un bes traeixes el Fill de l'home?* I fins i tot cura el criat del gran sacerdot: *Un dels qui anaven amb Jesús donà un cop d'es-pasa al criat del gran sacerdot i li tallà l'orella dreta. Però Jesús li toca l'orella i el curà*. I no s'oblida de Pere. L'acaba de negar per tres vegades i en aquell moment, *mentre el gall cantava, el Senyor es girà i mirà Pere: va ser una mirada d'amor, de perdó*. Per això *quan va ser fora, va plorar amargament*. Camí de la creu, Jesús troba moltes dones endolades que el planyien. Jesús es preocupa per elles: *Filles de Jerusalem, no ploureu per mi; ploureu més aviat per vosaltres mateixes i pels vostres fills*. I a un dels maldres que li demana: *Jesús, recordeu-vos de mi, quan arribeu al vostre Regne*, ell li respon: *T'ho dic amb tota veritat: Avui seràs amb mi al paradís*. Perdó als pecadors fins a l'últim moment de la seva vida. I no perd mai la confiança en el seu Pare. Al final de la seva vida *crijà amb tota la força: Pare, confio el meu alè a les vostres mans*. A Getsemaní havia demanat: *Allunyeu de mi aquest calze però que no es faci la meua voluntat sinó la vostra*. El dolor era molt fort: *la seva suor sembla com gotes de sang que queien fins a terra*. Però confia sempre en el Pare. Lluc remarca com la tota la gent que era present en aquell espectacle, *després de veure el que havia passat se'n tornaven donant-se cops al pit*. Ja no cal esperar la resurrecció per a veure que aquell crucificat és realment innocent. La mateixa forma de viure la passió i d'acceptar la mort és ja un testimoni extraordinari per a tota la gent que havia anat a veure «un espectacle». Ni en el dolor ni en la passió, Jesús deixa d'estimar totalment el Pare i de confiar en ell i de preocupar-se pels seus germans. Jesús el gran model en el sofriment.

Mn. Jaume Pedrós

▶ Lectura del llibre d'Isaïes (Is 50,4-7)

El Senyor Déu m'ha donat una llengua de mestre perquè, amb la paraula, sàpiga sostenir els cansats. Un matí i un altre em desvetlla l'orella perquè escolti com un deixeble. El Senyor Déu m'ha parlat a cau d'orella i jo no m'he resistit ni m'he fet enrere: he parat l'esquena als qui m'assotaven i les galtes als qui m'arrancaven la barba; no he amagat la cara davant d'ofenses i escopinades. El Senyor Déu m'ajuda: per això no em dono per vençut; per això paro com una roca la cara i sé que no quedaré avergonyit.

▶ Salm responsorial (21)

R. *Déu meu, Déu meu, ¿per què m'heu abandonat?*

▶ Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Filipis (Fl 2,6-11)

Jesucrist, que era de condició divina, no es volgué guardar gelosament la seva igualtat amb Déu, sinó que es va fer no-res, fins a prendre la condició d'esclau. Havent-se fet semblant als homes i començant de capturar-se com un home qualsevol, s'abaixà i es feu obedient fins a acceptar la mort, i una mort de creu. Per això Déu l'ha exalçat i li ha concedit aquell nom que està per damunt de tot altre nom, perquè tothom, al cel, a la terra i sota la terra, doblegui el genoll al nom de Jesús, i tots els llavis reconeguin que Jesucrist és Senyor, a glòria de Déu Pare.

▶ Passió de nostre Senyor Jesucrist segons sant Lluc (Lc 22,14-23,56) (Fragment final)

C. Quan arribaren a l'indret anomenat Gòlgota, el crucificaren juntament amb els criminals, un a la dreta i un altre a l'esquerra. Jesús deia: † «Pare, perdoneu-los, que no saben el que fan.» C. Es repartiren els seus vestits i se'ls jugaren als daus. La gent s'ho estava mirant. Les autoritats deien, rient-se'n: S. «Ell, que en salvava d'altres, que se salvà ell mateix, si és el Messies de Déu, l'Elegit.» C. Els soldats també se'n burlaven: tot oferint-li vinagre, li deien: S. «Si ets el rei dels jueus, salva't tu mateix.» C. Sobre d'ell hi havia un rètol que deia: «El rei dels jueus.»

C. Un dels criminals penjats a la creu, també li deia insultant-lo: S. «¿No ets el Messies? Salva't a tu mateix i a nosaltres.» C. Però l'altre, renyant-lo, li respongué: S. «¿Tu que estàs sofrint la mateixa pena, tampoc no tens temor de Déu? I nosaltres ens ho mereixíem, perquè estem sofrint el càstig que ens correspon pel que hem fet, però aquest no ha fet res de mal.» C. I deia: S. «Jesús, recordeu-vos de mi, quan arribeu al vostre Regne.» C. Jesús li respongué: † «T'ho dic amb tota veritat: Avui seràs amb mi al paradís.»

C. Ja era cap al migdia quan s'estengué per tota la terra una foscor fins a mitja tarda: el sol s'havia eclipsat. La cortina que tancava el santuari, s'esquinçà per la meitat, i Jesús cridà amb tota la força: † «Pare, confio el meu alè a les vostres mans.» C. I havent dit això, expirà.

(Aquí tothom s'agenolla, i fa una pausa.)

C. El centurió, després de veure el que havia passat, en donava glòria a Déu i deia: S. «És veritat: aquest home era innocent.» C. I tota la gent que era present en aquell espectacle, després de contemplar tot el que havia passat se'n tornava donant-se cops al pit. Tots els seus coneguts i les dones que l'havien seguit des de Galilea es mantenien a distància mirant-s'ho.

▶ Lectura del libro de Isaías (Is 50,4-7)

El Señor Dios me ha dado una lengua de discípulo; para saber decir al abatido una palabra de aliento. Cada mañana me espabila el oído, para que escuche como los discípulos. El Señor Dios me abrió el oído; yo no resistí ni me eché atrás. Ofrecí la espalda a los que me golpeaban, las mejillas a los que mesaban mi barba; no escondí el rostro ante ultrajes y salivazos. El Señor Dios me ayuda, por eso no sentía los ultrajes; por eso endurecí el rostro como pedernal, sabiendo que no quedaría defraudado.

▶ Salmo responsorial (21)

R. *Dios mío, Dios mío, ¿por qué me has abandonado?*

▶ Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Filipenses (Flp 2,6-11)

Cristo Jesús, siendo de condición divina, no retuvo ávidamente el ser igual a Dios; al contrario, se despojó de sí mismo tomando la condición de esclavo, hecho semejante a los hombres. Y así, reconocido como hombre por su presencia, se humilló a sí mismo, hecho obediente hasta la muerte, y una muerte de cruz. Por eso Dios lo exaltó sobre todo y le concedió el Nombre-sobretodo-nombre; de modo que al nombre de Jesús toda rodilla se doble en el cielo, en la tierra, en el abismo, y toda lengua proclame: Jesucristo es Señor, para gloria de Dios Padre.

▶ Pasión de nuestro Señor Jesucristo según san Lucas (Lc 22,14-23,56) (Fragmento final)

C. Y cuando llegaron al lugar llamado «La Calavera», lo crucificaron allí, a él y a los malhechores, uno a la derecha y otro a la izquierda. Jesús decía: † «Padre, perdónalos, porque no saben lo que hacen». C. Hicieron lotes con sus ropas y los echaron a suerte. C. El pueblo estaba mirando, pero los magistrados le hacían muecas diciendo: S. «A otros ha salvado; que se salve a sí mismo, si él es el Mesías de Dios, el Elegido». C. Se burlaban de él también los soldados, que se acercaban y le ofrecían vinagre, diciendo: S. «Si eres tú el rey de los judíos, sálvate a ti mismo». C. Había también por encima de él un letrero: «Este es el rey de los judíos».

C. Uno de los malhechores crucificados lo insultaba diciendo: S. «¿No eres tú el Mesías? Sálvate a ti mismo y a nosotros». C. Pero el otro, respondiéndole e increpándolo, le decía: S. «¿Ni siquiera temas tú a Dios, estando en la misma condena? Nosotros, en verdad, lo estamos justamente, porque recibimos el justo pago de lo que hicimos; en cambio, este no ha hecho nada malo». C. Y decía: S. «Jesús, acuérdate de mí cuando llegues a tu reino». C. Jesús le dijo: † «En verdad te digo: hoy estarás conmigo en el paraíso».

C. Era ya como la hora sexta, y vinieron las tinieblas sobre toda la tierra, hasta la hora nona, porque se oscureció el sol. El velo del templo se rasgó por medio. Y Jesús, clamando con voz potente, dijo: † «Padre, a tus manos encomiendo mi espíritu». C. Y, dicho esto, expiró.

(Aquí todos se arrodillan y se hace una pausa.)

C. El centurión, al ver lo ocurrido, daba gloria a Dios diciendo: S. «Realmente, este hombre era justo». C. Toda la muchedumbre que había concurrido a este espectáculo, al ver las cosas que habían ocurrido, se volvía dándose golpes de pecho. Todos sus conocidos y las mujeres que lo habían seguido desde Galilea se mantenían a distancia, viendo todo esto.